

Kao što je rečeno, Istru su osvojili Rimljani 177. pr. Kr., nakon niza oružanih sukoba i krvavih bitaka. Kraj nezavisnosti Histra zbio se kod Nezakcija (pokraj Pule). Ostaci iz rimskog razdoblja vrlo su brojni na cijelom području općine. Mnogi će se odmah prisjetiti područja oko Turina. Tu su naime pronađene razne grobnice, i to u samom naselju i u njegovoj okolici. O tome govori i Puschi u jednoj od svojih bilješki, u kojoj piše o pronađenom nizu antičkih grobnica sjeverno od današnjeg groblja. One su došle na vidjelo prilikom krčenja zemljišta za sadnju vinove loze. Grobnice su bile usmjerene prema sjeveru. Pokojnici su bili smješteni na poravnatom sloju opeke ili na kamenu, s glavom također okrenutom prema sjeveru. Grobnica je zatvarana crijepom ili kamenim pločama. Oprema je bila prilično jednostavna (posudice za mirisne masti-balzamariji, uljne svjetiljke i poneki brončani novčić). Ukupno je pronađeno 30 kostura. Tom je prigodom (1900. godine) pronađena kamena ploča koja se odnosila na grobnicu čiji se smještaj nalazio 200 metara južno od Turina. Isto tako, prigodom vršenja radova za izgradnju poluautoceste otkriveno je nekoliko grobnica u području Turinija.

U naselju Turini otkrivena je jedna grobnica 1995. godine. Bila je zatvorena kamenom pločom, dok su joj stijenke i dno bili obloženi crijepom. U njenoj unutrašnjosti bila su četiri kostura, a opremu su sačinjavale dvije uljne svjetiljke, mali vrč i školjkice koje su vjerojatno rabljene kao igračke. U poljima Zidovišća, sjeverozapadno od brtoniškog groblja, pronađeni su ostaci rimskih zdanja s podovima u

mozaiku. Tu su također otkrivene grobnice s pokopanim mrtvacima. Spomenuti radovi za izgradnju nove brze ceste otkrili su također pokopališta na području Blagonije. To je mjesto dalo i različite žigove (oznake radionica) na crijepu koji je rabljen prije 2000 godina za pokrivanje krovova. Već je Puschi spomenuo taj lokalitet za koji je rabio također i toponim Kras. On je vidio na zapadnoj padini jednu rimsku građevinu s mozaičnim podom te razne oskrnavljene grobnice s kojih je uzeto kamenje za novu gradnju. Navedeno zdanje možebitno odgovara onim ostacima mozaika koji su otkriveni prigodom prepolovljavanja uzvisine za novi cestovni pravac. Neki znanstvenici pretpostavljaju da upravo to mjesto treba povezati s nekropolom iz Turina. Godine 1995. pronađena je i grobnica u polju Boščak kod Fernetića. Radilo se o grobnici s običajem spaljivanja pokojnika, koja je kao opremu imala nekoliko staklenih bočica-ampulica, jedan novčić i jednu oštećenu uljnu svjetiljku.

Na lokalitetu Balbije postoji arheološko nalazište s brojnim ostacima iz rimskog razdoblja, među kojima su osobiti crijepovi sa žigovima. Pronađeno je također istesano kamenje koje je pripadalo nekoj antičkoj građevini. O tome govore i pronađeni kamenčići mozaika, kao i antički predmeti za kućnu uporabu. Isto tako, nedaleko obližnjih Fiorina, prema svjedočanstvu istog Puschija, u polju zvanom Njiva (početkom 20. stoljeća u vlasništvu Zenona Pauluzzija) u više su navrata nađeni brojni ulomci "rimskog zemljanog posuđa", a čini se i staklenih ampulica. Svakako treba spomenuti i ostatke građevina koje su zamjetne kraj mora u Karigadoru. Ovdje se primijećuju kako izlaze iz zemlje neki zidovi, uslijed ispiranja mora, i to po slojevima. Možebitno treba to povezati s votivnom arom pronađenom 1966. godine u kući s brojem 69 u naselju Kras. Ovaj je antički spomenik bio posvećen Liberu Augustusu. U poljima sjeverozapadno od Pedrole odnosno Štancije Drušković pronađeni su ostaci nekoliko rimskih građevina, a utvrđeno je i postojanje grobnica. Tako su, primjerice, krajem 19. stoljeća na imanju Giovannija Saura pronađene četiri grobnice. Tri su sadržavale po jedan kostur muškarca, a četvrta posmrtno ostatke dva djeteta. U neposrednoj blizini nalazi se Monaški Vrh (kako je zapisano u današnjoj katastarskoj mapi) ili Monte delle Madri. Ovdje su prije sto godina, na polju u vlasništvu Giovannija Barnaba "Antonetta", pronađeni ostaci jedne ili možebitno više građevina iz rimskog doba. I u ovom slučaju potvrdu o građevini nalazimo u pronađenim djelićima mozaika crne i bijele boje. Povremeno su otkrivane i grobnice. U blizini se nalazi bunar Sv. Martina.

U tom je predjelu pronađen grobni natpis. Izvori spominju značajnu koncentraciju materijala koji potječe od ostataka građevina i grobnica. Pisana svjedočanstva govore o pronalaženju ostataka predmeta kućne uporabe. Iznad ovog nalazi se područje Prokarije koje Puschi spominje izrazom "pored ruševina crkvice Sv. Martina". Početkom 20.

stoljeća ovdje su bile razvidne "ruševine velike, okrugle, nadsvođene građevine". Čini se da se radilo o peći. On spominje i fragment natpisa koji je pripadao grobnom spomeniku, kojeg je on povezao s ovim zdanjem na temelju svjedočanstava prikupljenih na tom mjestu. Isto tako s tim nalazištem treba povezati i ranije spomenute nalaze u Babi. Pređimo sada na naselje Grobice, u čijoj su neposrednoj okolici, u smjeru jugozapada, u više navrata pronađene pepelne urne iz rimskog razdoblja. U dolini podno Polesane, u mjestu zvanom Lavre, bili su početkom 20. stoljeća dobro vidljivi ostaci rimskih zidova, a pronađeni su također brojni plosnati i zaobljeni crijepovi. Ovi su nalazi svakako u svezi s izvorom Polesana koji je opskrbljivao vodom i druga mjesta koja su ovdje spomenuta. Iznad navedene doline, prema Novoj Vasi, nalazi se Vrh Smergo. Tijekom godina na tom je vrhu pronađeno mnoštvo arheoloških nalaza. Na južnom obronku postojala je villa rustica koja je, čini se, iz I. st. poslije Kr. Druga rimska građevina pronađena je na jugozapadnom obronku. U 19. stoljeću pronađena je grobnica na lokalitetu Lokvica, a u njenoj blizini i rimska građevina. Na ovom vrhu pronađen je i fragment spomenika posvećenog Prijapu, božanstvu plodnosti zemlje. Nakon Nove Vasi, pokraj Medelina, u kraju zvanom Oblogi, nalaze se ostaci rimske građevine koja je uništena uslijed radova na poljima. Pored kamenja povezanog malterom primijećuju se ostaci pokućstvene keramike te crni i bijeli kamenčići mozaika. Valja spomenuti i ostatke građevina koje su zamjetne kraj mora u Karigadoru. Ovdje se primijećuju kako izlaze iz zemlje neki zidovi, uslijed ispiranja mora, i to po slojevima. Možebitno treba to povezati s votivnom arom pronađenom 1966. godine u kući s brojem 69 u naselju Kras. Ovaj je antički spomenik bio posvećen Liberu Augustusu. U poljima sjeverozapadno od Pedrole odnosno Štancije Drušković pronađeni su ostaci nekoliko rimskih građevina, a utvrđeno je i postojanje grobnica. Tako su, primjerice, krajem 19. stoljeća na imanju Giovannija Saura pronađene četiri grobnice. Tri su sadržavale po jedan kostur muškarca, a četvrta posmrtno ostatke dva djeteta. U neposrednoj blizini nalazi se Monaški Vrh (kako je zapisano u današnjoj katastarskoj mapi) ili Monte delle Madri. Ovdje su prije sto godina, na polju u vlasništvu Giovannija Barnaba "Antonetta", pronađeni ostaci jedne ili možebitno više građevina iz rimskog doba. I u ovom slučaju potvrdu o građevini nalazimo u pronađenim djelićima mozaika crne i bijele boje. Povremeno su otkrivane i grobnice. U blizini se nalazi bunar Sv. Martina.

U tom je predjelu pronađen grobni natpis. Izvori spominju značajnu koncentraciju materijala koji potječe od ostataka građevina i grobnica. Pisana svjedočanstva govore o pronalaženju ostataka predmeta kućne uporabe. Iznad ovog nalazi se područje Prokarije koje Puschi spominje izrazom "pored ruševina crkvice Sv. Martina". Početkom 20. stoljeća ovdje su bile razvidne "ruševine velike, okrugle, nadsvođene građevine". Čini se da se radilo o peći. On spominje i fragment

Rimsko razdoblje

Kategorija: Povijest

Objavljeno: Utorak, 28 Siječanj 2014 19:50

Autor: JUO

Pregleda: 2925

natpisa koji je pripadao grobnom spomeniku, kojeg je on povezao s ovim zdanjem na temelju svjedočanstava prikupljenih na tom mjestu. Isto tako s tim nalazištem treba povezati i ranije spomenute nalaze u Babi. Pređimo sada na naselje Grobice, u čijoj su neposrednoj okolici, u smjeru jugozapada, u više navrata pronađene pepelne urne iz rimskog razdoblja. U dolini podno Polesane, u mjestu zvanom Lavre, bili su početkom 20. stoljeća dobro vidljivi ostaci rimskih zidova, a pronađeni su također brojni plosnati i zaobljeni crijepovi. Ovi su nalazi svakako u svezi s izvorom Polesana koji je opskrbljivao vodom i druga mjesta koja su ovdje spomenuta. Iznad navedene doline, prema Novoj Vasi, nalazi se Vrh Smergo. Tijekom godina na tom je vrhu pronađeno mnoštvo arheoloških nalaza. Na južnom obronku postojala je villa rustica koja je, čini se, iz I. st. poslije Kr. Druga rimska građevina pronađena je na jugozapadnom obronku. U 19. stoljeću pronađena je grobnica na lokalitetu Lokvica, a u njenoj blizini i rimska građevina. Na ovom vrhu pronađen je i fragment spomenika posvećenog Prijapu, božanstvu plodnosti zemlje. Nakon Nove Vasi, pokraj Medelina, u kraju zvanom Oblogi, nalaze se ostaci rimske građevine koja je uništena uslijed radova na poljima. Pored kamenja povezanog malterom primijećuju se ostaci pokućstvene keramike te crni i bijeli kamenčići mozaika.

IZVOR: Niki Fachin, "Brtonigla i okolica / Verteneglio e dintorni", prijevod sa talijanskog Tulio Vorano, Općina Brtonigla 2001.